

Výroční zpráva 2002

1. 6. 2003 - Bezpečnostní informační služba předkládá výroční zprávu za r. 2002.

- [1. Úvodní slovo ředitele BIS](#)
- [2. Právní rámec](#)
- [3. Vnější kontrola](#)
- [4. Vnitřní kontrola](#)
 - 4.1. Administrativní bezpečnost
 - 4.2. Činnost odboru inspekce
 - 4.2.1. Činnost policejního orgánu BIS
 - 4.2.2. Šetření ve věcech přestupkových
- [5. Vnitřní bezpečnost](#)
 - 5.1. Okruh krizového řízení
 - 5.2. Okruh ochrany utajovaných skutečností
- [6. Vnitřní organizace](#)
 - 6.1. Personální statistiky (lidské zdroje)
 - 6.2. Vybrané agregované personální údaje
 - Přijímací řízení
 - Vzdělání managementu BIS
 - Vzdělání ostatních příslušníků BIS
 - 6.3. Rozpočet 2002
- [7. Spolupráce se zpravodajskými službami ČR a ostatními státními orgány](#)
- [8. Spolupráce se zpravodajskými službami cizí moci](#)
- [9. Podávání zpráv a ukládání úkolů](#)
- [10. Zpravodajská činnost](#)
 - 10.1. Záměry a činnosti namířené proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti
 - 10.1.1. Pravicový extremismus
 - 10.1.2. Levicový extremismus a anarchoautonomní uskupení
 - 10.2. Působení zpravodajských služeb cizí moci
 - 10.2.1. Činnost zpravodajských služeb SNS na území ČR
 - 10.2.2. Zpravodajské služby některých dalších zemí
 - 10.3. Ochrana významných ekonomických zájmů ČR
 - 10.3.1. Významné ekonomické zájmy ČR
 - 10.3.2. Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem
 - 10.3.3. Proliferace
 - 10.4. Organizovaný zločin
 - 10.5. Nelegální migrace
 - 10.6. Terorismus
 - 10.6.1. Mezinárodní terorismus
 - 10.7. Ochrana utajovaných skutečností a zajištění bezpečnostních prověrek podle zákona č. 148/1998 Sb.
 - Ochrana utajovaných skutečností a zajištění bezpečnostních prověrek podle zákona č.148/1998 Sb. – statistika

1. Úvodní slovo ředitele BIS

Vážené dámy, vážení pánové,
stejně tak jako v předchozích letech zpracovala Bezpečnostní informační služba i letos kromě zákonem stanovené zprávy o své činnosti zároveň informaci o své činnosti za rok 2002 určenou široké veřejnosti. Těší mě, že Vás mohu při příležitosti zveřejnění této výroční zprávy opět po roce pozdravit.

V uvedeném roce se služba samozřejmě především věnovala plnění svého základního úkolu, tj. získávat, resp. v souladu s dikcí zákona zabezpečovat informace v pěti zákonem stanovených oblastech působnosti. Uvedme zde, především pro ty, kteří se s činností Bezpečnostní informační služby touto cestou seznamují poprvé, o jaké oblasti především jde. Zjednodušeně můžeme říci, že jde o zjišťování informací o činnostech, které by mohly ohrozit demokratické základy našeho státu, vážně ohrozit jeho ekonomiku či bezpečnost. Popsaná nebezpečí mohou představovat jak jednotlivci, tak organizované skupiny a stejně tak forma může být různá – může jít např. o projevy extremismu, různou „obchodní“ činnost, pod níž je třeba skryta činnost cizích rozvědných služeb, či o konkrétní nebezpečí teroristického útoku. V rámci zákonem stanovené působnosti Bezpečnostní informační služby pak vláda i v loňském roce stanovila službě, podobně jako ostatním zpravodajským službám České republiky, určité priority a v případě potřeby úkol formou svého usnesení službě přesně specifikovala.

Z hlediska plnění výše popsaných úkolů však byl rok 2002 oproti předchozím rokům trochu zvláštní. Tato zvláštnost byla dána konáním summitu NATO v listopadu 2002 v Praze. Zajištění jeho bezpečného průběhu samozřejmě v danou dobu představovalo jednu z hlavních priorit činnosti Bezpečnostní informační služby. Těžiště samotné práce služby leželo především v období přípravy zasedání NATO. Po obsahové stránce se pak činnost služby soustředila jednak na blast zjišťování informací o potenciálních rizicích, která by mohla přerůst v ohrožení či přímo znemožnění samotného jednání, a jednak spočívala v šetřeních, které vláda službě svým usnesením uložila vůči osobám, které se podílely na zajištění průběhu zasedání či s ním spojených akcí. Je samozřejmé, že plnění úkolů především v oblasti zjišťování bezpečnostních rizik pro summit by nebylo možné bez spolupráce s ostatními bezpečnostními složkami naší republiky, především s Policií ČR, a nebylo by účinné ani bez spolupráce s dalšími zpravodajskými službami, a to jak České republiky, tak partnerskými službami zahraničními. Především předání zkušeností zahraničních kolegů s podobnými akcemi, které v jejich zemích již proběhly, znamenalo velký přínos pro činnost služby při zajišťování summitu v Praze. Je samozřejmé, že po proběhlém summitu se do tohoto symbolické řetězce předávání zkušeností zařadila i Bezpečnostní informační služba. O tom, že je v pozitivním smyslu slova co předávat, resp. že služba při plnění úkolů v této oblasti obstála, snad svědčí poděkování, které se jí za přínos k zajištění bezpečného a hladkého

průběhu summitu NATO dostalo z úst předsedy vlády, prezidenta České republiky i generálního tajemníka NATO.

I přes určitou mimořádnost úkolů, které během loňského roku před službou vyvstaly a které ji plně zaměstnávaly, byla i v roce 2002 věnována pozornost vedení služby zvyšování profesionality jejích příslušníků. Je to totiž podmínkou pro odevzdávání kvalitních výsledků. A jak již jsem několikrát při různých příležitostech uvedl, odvádí-li služba kvalitní výkon, posiluje se důvěra politické reprezentace a konečně i všech občanů v Bezpečnostní informační službu. A to je jev, o který velmi stojím!

Vážené dámy, vážení pánové,

jsem přesvědčen o tom, že přečtení této výroční zprávy Vám umožní lépe poznat Bezpečnostní informační službu, že Vám opět o něco přiblíží její mnohdy mýty opředanou činnost a že ve Vás pomůže vyvolat přesvědčení o smysluplnosti její existence.

Děkuji za Váš zájem a pozornost.

PhDr. Jiří Růžek

ředitel Bezpečnostní informační služby

2. Právní rámec

Činnost, postavení a působnost Bezpečnostní informační služby (dále BIS) jako zpravodajské služby demokratického státu jsou upraveny příslušnými zákony: zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění zákona č. 118/1995 Sb. a zákonem č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 155/2000 Sb. a zákona č. 309/2002 Sb. Ve své činnosti se BIS řídí Ústavou ČR a ostatními zákony a právními předpisy ČR.

Podle § 2 zákona č. 153/1994 Sb. je BIS státním orgánem pro získávání, shromažďování a vyhodnocování informací (dále jen „zabezpečování informací“) důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky.

Obecné vymezení působnosti BIS stanoví § 5 odst. 1 zákona č. 153/1994 Sb., podle kterého BIS zabezpečuje informace

- a. o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,
- b. o zpravodajských službách cizí moci,
- c. o činnostech ohrožujících utajované skutečnosti,
- d. o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,
- e. týkající se organizovaného zločinu a terorismu.

Podle § 5 odst. 4 zákona č. 153/1994 Sb. BIS plní další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána.

Ukládání úkolů BIS upravuje § 8 zákona č. 153/1994 Sb.

Vláda a prezident republiky jsou oprávněni úkolovat BIS v mezích její zákonné působnosti.

Prezident republiky ukládá BIS úkoly s vědomím vlády.

K plnění svých úkolů je BIS oprávněna spolupracovat s ostatními zpravodajskými službami ČR. Zákon tuto spolupráci podle § 9 zákona č. 153/1994 Sb. umožňuje na základě dohod uzavíraných mezi zpravodajskými službami se souhlasem vlády.

Spolupráci se zpravodajskými službami cizí moci může BIS uskutečňovat pouze se souhlasem vlády.

Spolupráce přispívá k plnění úkolů BIS a probíhá na základě usnesení vlády s 68 zpravodajskými službami cizí moci.

3. Vnější kontrola

BIS je ze své činnosti odpovědna vládě, která také její činnost kontroluje. Zákon nestanoví rozsah ani způsob provádění kontrolní činnosti vlády, která úzce souvisí se zadáváním úkolů vládou a hodnocením jejich plnění a s odpovědností vlády za jmenování, příp. odvolávání ředitele BIS. Kontrolní činnost vlády se zaměřuje na všechny oblasti činnosti BIS.

Kontrolní činnost Parlamentu vůči BIS je stanovena zákonem č. 154/1994 Sb., který v § 18 až 21 upravuje kontrolní činnost Poslanecké sněmovny Parlamentu prostřednictvím k tomuto účelu zřízeného zvláštního kontrolního orgánu (Stálá komise pro kontrolu činnosti BIS). Zákon přesně stanoví rozsah oprávnění tohoto kontrolního orgánu a povinnosti ředitele BIS vůči němu.

BIS považuje vnější kontrolní činnost vlády a Parlamentu za důležitý předpoklad pro vlastní činnost, který přispívá ke kvalitnímu plnění úkolů v její působnosti.

4. Vnitřní kontrola

4.1. ADMINISTRATIVNÍ BEZPEČNOST

Pravidelná kontrolní činnost je prováděna na úseku administrativní bezpečnosti. Celkem bylo v roce 2002 provedeno téměř padesát skartačních řízení a kontrol spisové služby. Kontroly byly zaměřené především na kontrolu úplnosti a náležitostí vyřazovaných utajovaných písemností a na přesnost vedení evidenčních záznamů v jednacích protokolech. Součástí kontrol bylo i metodické vedení spisové služby na odborech.

Při skartačních řízeních a kontrolách spisové služby nebyly zjištěny závažné nedostatky, kterými by byla porušena ochrana utajovaných skutečností nebo neoprávněné nakládání s utajovanými písemnostmi. Nedostatky byly odstraňovány během kontrol nebo bezprostředně po nich.

4.2. ČINNOST ODBORU INSPEKCE

Vnitřní kontrola u BIS a jejích základních organizačních celků vychází z obecné zásady kontroly vykonávané v rámci vztahu nadřízenosti a podřízenosti. Kromě toho odbor inspekce - podle ustanovení organizačního řádu BIS a jako útvar přímo řízený ředitelem - provádí speciální kontrolní činnost v případech, kdy je tímto úkolem ředitelem BIS pověřen.

V minulosti taková kontrola proběhla u několika organizačních celků, vždy se zaměřením na dodržování ustanovení právních norem obecně platných i interních. Při kontrolní činnosti jsou respektovány základní zásady, formulované ve třetí části (Základní pravidla kontrolní činnosti) platného zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Činnost odboru inspekce vychází z organizačního řádu BIS, zásady řízení konaného příslušníky odboru inspekce stanoví vnitřní předpis.

Hlavní činností odboru inspekce je působnost ve třech oblastech:

- činnost ve funkci policejního orgánu BIS ve smyslu § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, (předprocesní trestní řízení), tedy v případech podezření ze spáchání trestného činu příslušníkem BIS (spisová značka „ČVS“);
- činnost při prošetřování případů podezření ze spáchání kázeňských přestupků příslušníky BIS, včetně prošetřování mimořádných událostí (spisová značka „Vyš“);
- prošetřování stížností a oznámení příslušníků i subjektů, stojících vně BIS.

Četnost těchto činností (i v porovnání s předchozími léty) je patrná z následující tabulky:

Rozlišení věcí:	1999	2000	2001	2002
činnost policejního orgánu BIS (ČVS)	30	26	16	12
šetření ve věcech přestupkových (Vyš)	145	97	96	113

šetření ve věcech stížností a oznámení	170	118	115	79
--	-----	-----	-----	----

4.2.1. Činnost policejního orgánu BIS

Přehled o činnosti příslušníků odboru inspekce ve funkci policejního orgánu BIS co do charakteru jednotlivých případů a způsobů jejich ukončení podává následující tabulka:

poř.	Trestné činy :	ČVS	počet skutků	Odloženo - § 159a tr.řádu		Neukončeno	Předáno ke stíhání	Vyřízeno kázeňsky
				/odst. 1	/odst. 4			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	vyzvědačství, § 105/1, 3 b) tr.zák.	4	1	1				
2	Ohrožení utajované skutečnosti, § 106 tr.zák.	6, 7	2	1		1		
3	Útok na státní orgán, § 154/2 tr.zák.	2	1			1		
4	Zneužívání pravomoci veřejného činitele, § 158/1 tr.zák.	5, 9, 11, 12	4	1		3		
5	Vydírání, § 235/1 tr.zák.	1	1	1				
6	Účast na sebevraždě, § 230/1 tr.zák.	8	1	1				
7	Podvod, § 250/1 tr.zák.	3, 10	2			1		1
	Celkem:		12	5		6		1

K tomu následující komentář:

sl. (2)	právní kvalifikace skutku, který byl předmětem šetření a z jehož spáchání byli podezřelí příslušníci BIS
sl. (3)	ČVS, v nichž byly jednotlivé skutky prošetřovány
sl. (4)	počet skutků podle jednotlivých ustanovení trestního zákona
sl. (5)	věci odložené usnesením policejního orgánu BIS podle § 159a/1 tr.řádu, tj. prošetřovaný skutek nebyl trestným činem ani nebylo na místě věc vyřídit jinak, resp. prošetřovaný skutek se vůbec nestal
sl. (6)	věc odložena usnesením policejního orgánu BIS podle § 159a/4 tr.řádu, protože nebyl zjištěn pachatel
sl. (7)	dosud neukončené věci - přechází do r. 2003
sl. (8)	skutky předané státnímu zástupci k trestnímu stíhání
sl. (9)	skutky odevzdané ke kázeňskému řízení podle § 51 a násl. zák.č. 154/1994 Sb. o BIS

4.2.2. Šetření ve věcech přestupkových

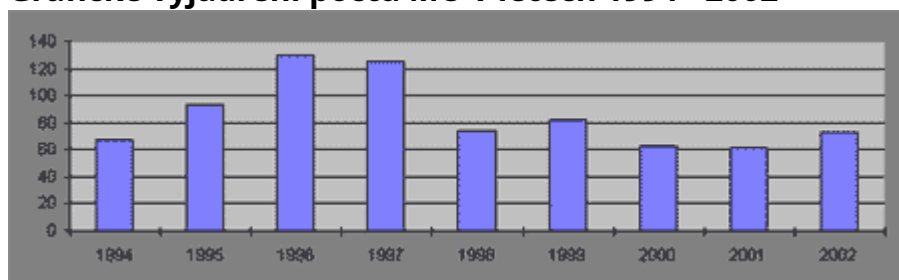
Do této kategorie spadají zejména případy dopravních nehod příslušníků BIS, meritorně prošetřované místně příslušnými orgány Policie ČR. Odbor inspekce tato šetření doplňuje o zjištění, která policejní útvary nemohou obstarat.

Dále sem spadají případy mimořádných událostí ve smyslu platných interních norem, případně i jiné věci, u nichž je dáno podezření ze spáchání přestupků příslušníky BIS, a to jak porušením obecně závazných, tak i interních právních norem.

Případy, u nichž je zjištěno zavinění příslušníka, jsou průběžně postupovány ke kázeňskému řízení podle § 51 a násl. zák.č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě.

V průběhu roku 2002 zaznamenal odbor inspekce celkem 73 případů, které byly označeny jako mimořádné události. V porovnání s předchozími léty je patrný poměrně ustálený trend. Z rozboru vyplývá, že v souhrnu mimořádných událostí mají dominantní postavení události souvisící s dopravou, tedy zaviněné i nezaviněné dopravní nehody, poškození automobilů na parkovištích, vloupání do automobilů a krádeže jejich příslušenství, resp. přepravovaných předmětů.

Grafické vyjádření počtu MU v letech 1994 - 2002

4.2.3. Šetření ve věcech stížností a oznámení

Jde o šetření, prováděná podle dosud platné vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú.l. o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících. Z toho vyplývá, že jde o různé podněty a podání jak příslušníků BIS, tak i osob a institucí stojících mimo BIS. Z celkového počtu 79 podání připadá 65 (tj. 82,3 %) na oznámení a 14 (tj. 17,7 %) na stížnosti.

Stěžovatelé byli vyrozuměni o výsledku šetření.

- 7 stížností bylo podáno pisateli jednajícími zcela evidentně pod vlivem duševní choroby či poruchy;
- ve 3 případech byly stížnosti klasifikovány jako neoprávněné;
- v 1 případě byla anonymní stížnost postoupena k informaci řediteli příslušného odboru;
- 2 ze stížností byly oprávněné a byla vyřízeny v souladu s požadavky stěžovatelů;
- 1 stížnost nebyla k 31.12.2002 vyřízena.

V kategorii „oznámení“ bylo evidováno celkem 65 podání. Oznámení byla odborem inspekce prošetřena a byla přijata odpovídající opatření.

Do této kategorie spadá i určitý počet podání osob, vykazujících známky duševní poruchy, resp. v průběhu šetření je taková porucha či choroba přímo diagnostikována příslušným zdravotnickým zařízením. Někteří stěžovatelé po prošetření jejich stížnosti a po obdržení odpovědi jsou s výsledkem nespokojeni a podávají opakované stížnosti, které jsou buď opakovaně šetřeny a v případě, že opakovaná podání neobsahují žádné nové, dosud neprošetřené skutečnosti, jsou bez dalšího zakládána podle § 6 odst. 7 vl.vyhl.č. 150/1958 Ú.l.

Šetření ve všech výše uvedených věcech je uzavřeno buď odložením bez dalších opatření či předáním ke kázeňskému řízení; v případě podezření ze spáchání trestného činu je věc převedena do působnosti policejního orgánu. V případě, že šetřením je zjištěno, že záležitost nespadá do působnosti BIS, je věc neprodleně postoupena příslušnému orgánu k dalšímu opatření.

5. Vnitřní bezpečnost

5.1. OKRUH KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Problematika krizového řízení a ochrany obyvatelstva začala být součástí přednášek v nástupních kurzech pořádaných pro nové příslušníky BIS.

Byly uzavřeny nové smlouvy v oblasti materiálového zajištění BIS v období krizových situací. Pracoviště krizového řízení spolupracovalo s krizovým štábem ředitele BIS při řízení činnosti útvarů při srpnových povodních.

Zástupce BIS se také pravidelně účastnil jednání k problematice Souboru opatření po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

5.2. OKRUH OCHRANY UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ

V oblasti ochrany utajovaných skutečností byly vypracovávány připomínky k obecně závazným právním předpisům, k interním právním předpisům a k dohodám o vzájemné ochraně utajovaných skutečností.

Na základě dožádání orgánů činných v trestním řízení, Poslanecké sněmovny Parlamentu, Národního bezpečnostního úřadu, soudů, státního zastupitelství nebo součástí Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva obrany ČR, a v součinnosti s příslušnými organizačními útvary služby byly řešeny otázky ochrany utajovaných skutečností v působnosti BIS.

6. Vnitřní organizace

6.1. PERSONÁLNÍ STATISTIKY (LIDSKÉ ZDROJE)

Stav k 31. prosinci 2002

Rok 2002 Útvary	Plánovaný stav v %	Skutečný stav v %	Muži v %	Ženy v %	V-M v %	V-Bc v %	ÚS v %	SO+Z v %
Výkonné	100	84,4	67,4	32,6	40,5	12,5	43,7	3,3
Bezpečnostní	100	88,1	55,4	44,6	23	12,1	59,5	5,4
Podpůrné	100	84,8	66,3	33,7	31,6	4,6	61,8	2
Týlové	100	88,4	65,6	34,4	27,9	4,1	63,9	4,1
Neplacená záloha [1]	-	100	-	100	11,1	11,1	77,8	-
Příslušníci celkem	100	86,9	64,6	35,4	34,7	9,5	52,5	3,3
pro srovnání stav k 31. prosinci 2001								
výkonné	100	84,3	68,7	31,3	35,5	11,1	50,3	3,1
bezpečnostní	100	89,2	56,8	43,2	18,9	5,4	70,3	5,4
podpůrné	100	89,7	63,5	36,5	30,7	1,6	65,6	2,1
týlové	100	86	65,8	34,2	29,7	6,3	59,5	4,5
neplacená záloha	-	100	-	100	13,6	4,5	77,4	4,5
Příslušníci celkem	100	88,3	64,5	35,5	31,8	7,8	57,1	3,3

Odchody příslušníků k 31. prosinci 2002

Rok 2002 složky	z vůle zaměstnance		z vůle organizace		odchody celkem	
	§ 39 v %	§ 44 v %	§ 40 v %	§ 44 v %		
výkonné	94	3	-	-	3	100
ostatní	64	24	-	12	-	100
celkem v %	84	10	0	4	2	100
pro srovnání odchody k 31. prosinci 2001						
výkonné	63	7	20	7	3	100
ostatní	58	33	-	-	9	100
celkem v %	62	14	14	5	5	100

Počet příslušníků, kteří v daném roce ukončili služební poměr k BIS, představuje 5,8% z celkového stavu

6.2. VYBRANÉ AGREGOVANÉ PERSONÁLNÍ ÚDAJE

Přijímací řízení

Přijímací řízení v roce 2002

Rok 2002	Osloveno uchazečů	Zahájeno přij. řízení	Přijato	Muži	Ženy	VŠ-M	VŠ-Bc	ÚS	SO+Z
Výkonné složky	100%	36%	10%	76%	24%	45%	18%	35%	2%
Ostatní	100%	59%	7%	68%	32%	8%	12%	76%	4%
Celkem	100%	45%	9%	73%	27%	32%	16%	49%	3%
pro srovnání stav k 31. prosinci 2001									

Výkonné složky	100%	59%	13%	76%	24%	39%	12%	49%	0%
Ostatní	100%	58%	20%	51%	49%	22%	1%	53%	24%
Celkem	100%	59%	17%	59%	41%	27%	5%	51%	17%

Počet přijatých příslušníků v roce 2002 představuje 6,7 % z celkového stavu

Vzdělání managementu BIS

Vzdělání managementu BIS k 31.prosinci 2002

Rok 2002	VŠ - M v %	VŠ - Bc v %	US v %	SO+Z v %	celkem v %
úsek ředitele	100	-	-	-	100
personální složky	100	-	-	-	100
zpravodajské složky	55,6	33,3	11,1	-	100
zabezpečovací složky	100	-	-	-	100
složky bezpečnostního ředitele	60	20	20	-	100
analytické složky	100	-	-	-	100
pro srovnání stav k 31. prosinci 2001					
úsek ředitele	100	-	-	-	100
personální složky	100	-	-	-	100
zpravodajské složky	42,1	36,8	21,1	-	100
zabezpečovací složky	100	-	-	-	100
složky bezpečnostního ředitele	60	20	20	-	100
analytické složky	100	-	-	-	100

Vzdělání ostatních příslušníků BIS

Vzdělání ostatních příslušníků BIS k 31.prosinci 2002

Rok 2002	VŠ - M v %	VŠ - Bc v %	US v %	SO+Z v %	celkem v %
úsek ředitele	45,2	7,6	45,3	1,9	100
personální složky	34,6	1,7	62	1,7	100
zpravodajské složky	37,2	11,9	47,4	3,5	100
zabezpečovací složky	26,8	3,6	65,8	3,8	100
složky bezpečnostního ředitele	12,6	8,9	72,6	5,9	100
analytické složky	52,6	10,5	35,1	1,8	100

pro srovnání stav k 31. prosinci 2001

úsek ředitele	44,1	1,7	52,5	1,7	100
personální složky	32,8	1,8	63,6	1,8	100
zpravodajské složky	32	10,1	54,3	3,6	100
zabezpečovací složky	26,2	5,6	64,3	3,9	100
složky bezpečnostního ředitele	11,3	4	79	5,7	100
analytické složky	46,6	10,3	43,1	-	100

6.3. ROZPOČET 2002

Základní rozpočtové objemy příjmů a výdajů kapitoly 305 - BIS byly schváleny zákonem č. 490/2001 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2002 (rozpočtové výdaje ve výši 817 944 tis. Kč).

Z kapitoly Všeobecná pokladní správa byly k posílení rozpočtu BIS uvolněny prostředky v souvislosti se **zabezpečením summitu NATO** ve výši 13 710 tis. Kč a na **zvláštní výdaje na obranu a bezpečnostní opatření státu** v objemu 83 400 tis. Kč.

Vzhledem k vývoji konkrétních podmínek hospodaření s rozpočtovými prostředky provedlo ministerstvo financí během tohoto období další příslušná rozpočtová opatření, jimiž byl celkově snížen rozpočet výdajů o 4 547 tis. Kč. Změna - snížení závazných ukazatelů v běžných výdajích - zahrnovala úhrady služeb poskytovaných dle dohod uzavřených s ministerstvem vnitra.

Schválený rozpočet příjmů ve výši 80 000,0 tis. Kč byl naplněn částkou ve výši 105 034,9 tis. Kč, tj. na 131,29 %. Rozhodující objemy zde tvoří příjmy za pojistné na sociální zabezpečení hrazené zaměstnavatelem. Index celkových dosažených příjmů ve srovnání s rokem 2001 činí 110,85 %.

Upravený rozpočet výdajů celkem ve výši 910 507,0 tis. Kč byl čerpán na 97,36 %, nečerpání činí celkem 20 855,6 tis. Kč.

Došlo také k **převodu prostředků do rezervního fondu** v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, v celkovém objemu 5 260 tis. Kč. Jejich čerpání je zahrnuto ve výši 4 060 tis. Kč v kapitálových výdajích a 1 200 tis. Kč ve výdajích běžných. V roce 2002 byla realizována z rezervního fondu v kapitálových výdajích z převodu z roku 2001 částka 2 974 tis. Kč.

Na nedočerpání upraveného rozpočtu se podílí běžné výdaje, a to především nižším objemem realizovaných mzdových prostředků a pojistného vypláceného zaměstnavatelem z důvodu nenaplnění plánovaných počtů pracovníků BIS. Kapitálové výdaje byly v celkovém souhrnu prakticky celé vyčerpány. Byly vynaloženy na systémově určené dotace programu „Pořízení a technická obnova investičního majetku BIS“ a k řešení programu výzkumu a vývoje. Kontinuálně navazovaly na investiční akce minulých let při reprodukci majetku BIS.

Vzhledem k výše uvedenému celkové saldo kapitoly BIS v porovnání konečné realizace příjmů a výdajů oproti schváleným resp. upraveným finančním ukazatelům vyjadřuje dobrý vztah ke státnímu rozpočtu a jeho zlepšení bez dalších nároků na něj.

Index celkových výdajů kapitoly ve srovnání s rokem 2001 činí 105,02 %.

Mezi **prioritní oblasti výdajů kapitoly** v roce 2002 patřilo především pokračování v zabezpečování a částečném rozvoji prostředků výpočetní techniky včetně software při budování informačních systémů, vytváření a zajištění systémů spojení a vybavování služby potřebnými zpravodajskými prostředky.

Velká pozornost byla přitom i nadále věnována především nezbytným potřebám v souvislosti se zabezpečováním zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných

skutečností a o změně některých zákonů, obdobně jako v předchozích letech 1999 až 2001.

BIS se musela v roce 2002 ve značném rozsahu **vypořádat s povodněmi**. Prvotní minimální vyčíslené škody na majetku BIS a výdaje spojené s jejich odstraňováním činí cca 26,0 mil. Kč. Převážná většina výdajů musela být uhrazena již v roce 2002 na úkor některých dalších původně plánovaných významných položek, které tak musely být odsunuty až do roku 2003, kde s nimi nebylo počítáno. Jednalo se celkem o cca 17,2 mil. Kč. Následky povodní bylo nutné odstraňovat neprodleně již v roce 2002 s důrazem na přípravu summitu NATO.

Výdaje určené pro účely zabezpečení summitu NATO a zvláštní výdaje na obranu a bezpečnostní opatření státu byly účelně využity k těmto potřebám a posílily zejména technické oblasti.

Plnění rozpočtu kapitoly BIS v letech 2000 až 2002 (v tis. Kč)

	2000	2001	2002 [3]
Výdaje kapitoly BIS celkem *	712 219	847 068	889 569
Z toho:			
Kapitálové výdaje celkem *	128 785	166 334	119 722
Běžné výdaje celkem **	583 434	680 734	769 847
Příjmy kapitoly BIS celkem ***	85 435	94 756	105 035

Přes přijatá rozpočtová opatření a restrikce již při tvorbě rozpočtu na toto období však byly vytvořeny základní nutné podmínky pro splnění hlavních úkolů zpravodajské služby.

Lze konstatovat, že hospodaření s přidělenými rozpočtovými prostředky státního rozpočtu v průběhu roku 2002 odpovídalo základním potřebám BIS.

Obdobný trend ve vynakládání výdajů lze očekávat i při plnění rozpočtu v roce 2003. V souvislosti s členstvím České republiky v NATO a postupné integraci do evropských struktur je potřebné přiblížení k běžným evropským standardům i v činnosti zpravodajských služeb, a to jak v jejich technické úrovni, tak i v kvalitě zajištění ochrany utajovaných skutečností.

Podrobný rozklad plnění rozpočtových příjmů a čerpání rozpočtových výdajů dle jednotlivých seskupení a podseskupení položek je obsažen v závěrečném účtu kapitoly BIS za rok 2002 v rámci kapitolního sešitu předkládaného k projednání do Výboru pro obranu a bezpečnost Parlamentu ČR v březnu 2003.

[1] neplacenou zálohou se rozumí příslušnice BIS na rodičovské dovolené a ty, které čerpají náhradní volno bez nároku na plat

[2]

§44 - zrušení služebního poměru ve zkušební době (rozhodnutí organizace nebo příslušníka)

§40 - propuštění ze služebního poměru

§39 - uvolnění ze služebního poměru na žádost příslušníka

§38 - úmrtí

[3] Poznámka ke sloupci roku 2002

* k tomu: čerpána částka 2 974 tis. Kč z rezervního fondu (převedena z roku 2001)

v tom: převod do rezervního fondu k realizaci v roce 2003 ve výši 4 060 tis. Kč

** v tom : převod do rezervního fondu k realizaci v roce 2003 ve výši 1 200 tis.

Kč

*** k tomu : částka 2 974 tis. Kč z rezervního fondu (převedena z roku 2001)

7. Spolupráce se zpravodajskými službami ČR a ostatními státními orgány

Statistika informací zaslaných ústavním činitelům v letech 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002
prezident republiky	6	11	14	19	19
předseda vlády	39	12	10	5	28
místopředsedové vlády	8	12	75	93	57
ministr bez portfeje	35	117	8	3	-
ministr vnitra	53	62	64	82	94
ministr zahraničních věcí	28	74	62	36	25
ministr obrany	2	1	1	11	11
ministr financí	5	26	10	62	49
ministr průmyslu a obchodu	4	4	3	20	5
ministr zdravotnictví	18	20	-	30	34
ministr spravedlnosti	5	16	16	24	10
ministr kultury	3	3	-	5	10
ministr dopravy a spojů	-	4	-	7	12
ministr pro místní rozvoj	1	-	-	4	2
ministr životního prostředí	3	-	-	1	-
ministr školství, mládeže a tělovýchovy	-	-	-	1	6
ministr zemědělství	-	-	-	2	-
ministr informatiky	-	-	-	-	1
CELKEM	210	362	263	405	363

Statistika zpravodajských a dalších informací zaslaných ostatním oprávněným adresátům (např. orgány státní správy, atd.)

	2001	2002
Policie ČR	147	102
ÚZSI	59	37
Vojenské zpravodajství	68	102
Úřad pro veřejné informační systémy	-	6
NBÚ - kromě bezpečnostních prověrek - viz dále	73	8
Legislativní rada vlády	4	2
Výbor pro zpravodajskou činnost	17	33
Úřad vyšetřování pro ČR	10	-
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	6	7
Soudy	7	5
Český báňský úřad	3	-
Ostatní	29	7
Celkem	423	309

Stanoviska BIS k prověření osob

Žadatelé o udělení státního občanství ČR, o udělení vstupního diplomatického víza, o udělení trvalého pobytu na území ČR, o přiznání postavení uprchlíka, atd.

Rok 2002 stav k 31.12.2002	Počet odpovědí na dožádání	Z toho počet žadatelů	Poznámka
MV ČR, OSOM	94	2496	Státní občanství ČR
MV ČR, OVS	12	0	Organizace s mezinárodním prvkem
MZV ČR, OZÚ	28	172	Zaměstnanci právnických osob
MZV ČR	2	2	
ÚZSI	30	88	Akreditace diplomatických pracovníků
ŘSCPP	9	10	Trvalý pobyt
MO ČR, HÚ VOZ	1	0	
MO ČR, VZS AČR	4	12	Akreditace vojenských přidělců
MV ČR, OAMP	10	9	Azyl
Celkem	190	2789	

Jmenování honorárních konzulů v ČR

	2002
stanovisko ke jmenování honorárních konzulů v ČR	7

Problematika obchodu s vojenským materiálem, licenční režimy

typ informace podle obsahu	2001 Celkem	2001 Nedoporučující stanovisko	2002 Celkem	2002 Nedoporučující stanovisko
stanovisko k povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem dle z.č. 38/1994 Sb.	42	1	39	
stanoviska ke změně statutárního orgánu spol.disponující povolením dle z.č. 38/1994 Sb.	23		21	
stanoviska k udělení výjimky dle z.č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů	11		19	
opakované prověření firem, kterým již bylo povolení vydáno	34		6	
Celkem	110	1	85	0

Vízový proces

Jedná se o zpracovávání stanovisek k žádostem o udělení vstupního víza do ČR podané na jednotlivých ZÚ a GK, které jsou v rámci modernizace vízového procesu v elektronické podobě zasílány na MZV ČR.

Na vízovém procesu BIS spolupracuje s ŘSCPP a ostatními ZS ČR. BIS je dle vládního usnesení garantem za všechny ZS ČR.

	Celkem evidovaných žádostí o vízum do ČR od 01.01.2001 do 31.12.2002	Žádosti o vízum do ČR podané v období 31.12.2001 - 31.12.2002
--	---	--

Žádostí o vízum do ČR	990 143	466 351
--------------------------	---------	---------

8. Spolupráce se zpravodajskými službami cizí moci

BIS spolupracuje se zpravodajskými službami cizí moci v souladu s § 10 zákona č. 153/1994 Sb. V současné době udržuje kontakty s 68 službami ze 42 zemí.

Tato spolupráce odráží především několik faktorů:

- a. změny celosvětových priorit, mezi které lze zařadit především terorismus, obchod se zbraněmi a proliferaci, které nezbytně vyžadují mezinárodní spolupráci a zapojení většího počtu partnerů;
- b. rozšíření NATO a v souvislosti s tím probíhající diskusi o nové roli Severoatlantické aliance, což vše bylo vyjádřeno v dokumentech a cílech přijatých na vrcholné schůzce v Praze;
- c. očekávané rozšíření Evropské unie a současně s tím těsnější spolupráce s NATO.

Dvoustranná spolupráce

Všeobecně lze konstatovat, že značně vzrostl počet vyměňovaných dokumentů a jednání se zahraničními službami a, což je důležitější, zvýšila se jejich kvalita. Znamená to, že BIS více řídí vztahy v souladu s zahraničně-politickou linií a bezpečnostními zájmy své země; na druhé straně si je samozřejmě vědoma toho, že je její povinností přispívat k bezpečnosti partnerů.

Mnohostranná spolupráce

Zvláštní výbor NATO (AC/46)

BIS se v roce 2002 stala členem řídicí Trojky. Protože Zvláštní výbor je v otázkách boje proti terorismu hlavním poradním orgánem Aliance, především generálního tajemníka a Severoatlantické rady, jeho činnost byla mnohem intenzivnější než v minulých obdobích.

Aktivity BIS a celé zpravodajské a bezpečnostní komunity ČR před a v době konání vrcholné schůzky NATO byly Aliancí vysoce hodnoceny.

Středoevropská konference - MEC

Středoevropská konference zpřesnila v roce 2002 metody práce a formulovala svůj přístup k rozšíření. BIS je členem užšího „Hodnotícího výboru“, který předloží svá doporučení v tomto směru plenárnímu zasedání v roce 2003.

9. Podávání zpráv a ukládání úkolů

Ukládání úkolů BIS upravuje § 8 zákona č. 153/1994 Sb. BIS je oprávněna úkolovat vláda a prezident republiky v mezích její zákonné působnosti. Prezident republiky ukládá BIS úkoly s vědomím vlády.

Při plnění úkolů ve své působnosti je BIS oprávněna spolupracovat s ostatními zpravodajskými službami ČR. Zákon tuto spolupráci podle § 9 zákona č. 154/1994 Sb. podmiňuje souhlasem vlády.

Úkoly zadávané BIS vládou a prezidentem korespondují se stanovenými prioritami činnosti BIS. Jedná se především o oblast zpravodajské ochrany významných ekonomických zájmů, která tvoří většinu zadání. Dále jsou úkoly směřovány do oblastí terorismu, extremismu a působnosti skupin organizovaného zločinu.

10. Zpravodajská činnost

10.1. ZÁMĚRY A ČINNOSTI NAMÍŘENÉ PROTI DEMOKRATICKÝM ZÁKLADŮM, SVRCHOVANOSTI A ÚZEMNÍ CELISTVOSTI

10.1.1. Pravicový extremismus

Vývoj pravicového extremismu na území ČR je poznamenán zřejmou snahou o etablování se na politické scéně. Významní představitelé pravicově extremistické scény v ČR se v posledních letech přiklání k využití platformy občanských sdružení nebo politických stran či hnutí a pokračují ve snaze o vstup na politickou scénu. Vzorem pro tyto snahy je úspěch pravicových extremistů v zahraničí (např. J.M. Le Pen ve Francii nebo J. Haider v Rakousku). Rovněž lze vyzorovat odklon od politiky na celostátní úrovni k politice komunální. Tyto snahy jsou zatím neúspěšné, a i když extrémní pravice již ustoupila od myšlenky uspět na celorepublikové úrovni, nedochází k jejímu zavedení na politické scéně ani na úrovni komunální.

Pravicově extremistická scéna pokračuje v kvalitativních změnách, ale i nadále se potýká s názorovými odlišnostmi jednotlivých subjektů. Přestože dochází ke spolupráci mezi jednotlivými sdruženími (např. řada společných akcí nebo účast na akcích pořádaných jinou pravicově extremistickou organizací), ke sjednocení pravicově extremisticky orientovaných občanů přes veškerou snahu dosud nedošlo.

U pravicových skupin přetrvávají rovněž kontakty na stejně orientované zahraniční skupiny.

Na pravicově extremistické scéně lze rovněž zaznamenat vzestup aktivit proti vstupu ČR do Evropské unie. K výročí vzniku ČR byl například zaznamenán protest proti EU, pořádaný Vlasteneckou frontou, Akcí národní obnovy, Občany proti EU a Národním sjednocením. Je velmi pravděpodobné, že s blížícím se referendem o vstupu budou podobné akce mnohem častější.

Významná část aktivit BIS v oblasti pravicového extremismu byla zaměřena na získávání informací o eventuelních protestech proti summitu NATO na podzim 2002. Ze strany pravicových extremistů ale nakonec nebyla zaznamenána žádná větší akce, přičemž za nejvýznamnější lze považovat demonstraci Národní strany na Staroměstském náměstí 22.11.2002. Celkově lze říci, že pravicovní extremisté sice vyjádřili svůj nesouhlas s konáním summitu, ale jejich akce byly oproti akcím levicových extremistů marginální.

10.1.2. Levicový extremismus a anarchoautonomní uskupení

Velká část aktivit organizací a uskupení řazených do anarchoautonomního hnutí vyvíjela v roce 2002 zejména aktivity související s přípravami protestních akcí proti listopadovému summitu NATO v Praze. Bezpečnostní složky České republiky, BIS nevyjímaje, proto soustředily zásadní část svých aktivit na získání informací o potenciálním ohrožení summitu NATO v Praze a zajištění kvalitních

bezpečnostních opatření k eliminaci zejména násilných projevů účastníků protestních akcí proti tomuto zasedání.

Na plánování a organizování protestních akcí se podílely zejména Československá anarchistická federace (ČSAF), Antifašistická akce (AFA), Federace sociálních anarchistů (FSA) a další subjekty. V souvislosti s přípravami protestních akcí byla obnovena činnost skupiny Independent Media Centre (IMC) přerušená po protestech antiglobalizačního hnutí proti zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze v roce 2000 (MMF/SB). Výše uvedené organizace připravovaly protestní demonstrace, které měly být svým průběhem velmi podobné protestům proti zasedání MMF/SB.

Model příprav sice ve své podstatě odpovídal průběhu příprav protestů proti zasedání MMF/SB stejně jako v roce 2000, ale již během příprav se objevilo množství problémů s hledáním vhodných objektů pro organizační zázemí, se zajištěním finančních prostředků, s ubytováním zahraničních účastníků. Tyto problémy nebyli čeští organizátoři schopni adekvátně řešit. Následně se objevily i značné potíže s plánováním vlastních protestních akcí a nejednotnost v rámci k tomu účelu založené platformy antiNATO v náhledu na předpokládaný průběh jednotlivých demonstrací.

Za zlomový bod, který předznamenal neúspěch protestů proti summitu NATO, lze považovat zejména malou odezvu ze strany zahraničních aktivistů, na jejichž radikalitu organizátoři spoléhali. Velkou úlohu v tomto směru sehrála prezentace plánovaného zpřísnění režimu na hraničních přechodech, ale i prezentace příprav opatření policejních složek přímo v hlavním městě Praze.

Závěrem lze konstatovat, že antiglobalizační aktivisté nebyli schopni organizačně ani materiálně zajistit plánované protestní akce proti summitu NATO, a že uskutečněné akce ani v jednom případě svým rozsahem ani průběhem nenaplnily předpoklady, které aktivisté avizovali.

Komunistický svaz mládeže (KSM) na svých internetových stránkách vyzýval k odporu proti summitu NATO formou co možná nejsilnějších protestů a současně k mediální kampani, která bude protiváhou oficiálně šířeným „propagandistickým lžím“. Dle KSM je třeba NATO prezentovat jako nedemokratickou organizaci, která hájí zájmy USA, Velké Británie a Německa na úkor ostatních menších států.

KSM organizoval v roce 2002 kampaň proti pořádání summitu s názvem Stop NATO!

10.2. PŮSOBENÍ ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB CIZÍ MOCI

10.2.1. Činnost zpravodajských služeb SNS na území ČR

Zpravodajské a bezpečnostní služby Ruské federace

Ruské zpravodajské služby (mimo GRU) koordinované Radou bezpečnosti jsou nadále důležitou silovou složkou Ruské federace a neoficiálně uplatňují i obrovský vliv na proces politického rozhodování v této zemi. Speciální služby

ovlivňují vnitřní i zahraniční ruskou politiku v důsledku systematického dosazování jejich příslušníků do ruských mocenských orgánů, do prezidentské administrativy, vlády i na ministerstva. Z počátku kariéry prezidenta Vladimíra Putina byli důstojníci speciálních služeb dosazováni na nižší pozice, takže navenek se personální situace v těchto strukturách neměnila. Postupně se však začalo jednat o funkce „viditelnější“ – náměstků ministrů, náčelníků správ a odborů či ředitelů významných státních společností a později i ministrů (Sergej Ivanov).

Působnost jednotlivých ruských speciálních služeb se v posledních letech nemění.

K ochraně vnitřní bezpečnosti Ruska slouží **Federální bezpečnostní služba (FSB)** a **Federální agentura pro vládní komunikaci a informace (FAPSI)**, ochranu vedoucích představitelů Ruska zajišťují **Federální služba ochrany (FSO)** a v jejím rámci **Služba bezpečnosti prezidenta** a **Hlavní správa speciálních programů prezidenta** a **Federální pohraniční služba (FPS)**.

Za zahraniční zpravodajství Ruské federace zodpovídají **Zahraněční zpravodajská služba (SVR)**, **Hlavní zpravodajská správa Generálního štábu Ministerstva obrany RF (GRU)**, **Federální agentura pro vládní komunikaci a informace (FAPSI)** a **Zpravodajské ředitelství Federální pohraniční služby (GFSP)**.

BIS vyvíjí v souladu s § 5 odst.1 písm.b) zákona č. 153/1994 Sb., činnost proti aktivitám zahraničních zpravodajských služeb, které představují riziko nejen pro zájmy České republiky, ale i přátelských zahraničních mocí. Na území České republiky zpravodajsky působí důstojníci SVR a GRU.

Zahraněční zpravodajská služba (SVR)

SVR je federální instituce s výkonnými pravomocemi, která spadá do pravomoci ruského prezidenta. Služba má přímou komunikační linku s prezidentem. Hlavním úkolem SVR je shromažďovat politické, ekonomické, vojenské a vědecko-technické informace v zahraničí. SVR usiluje o obnovení svých pozic v Evropě a v USA.

Priority činnosti SVR odpovídají prioritám ruské zahraniční politiky. SVR se zapojuje do zahraničněpolitických aktivit Ruska, zaměřených na další rozšíření NATO a Evropské unie. V oblasti taktických úkolů klade důraz na boj proti terorismu.

V rámci RF získali bývalí příslušníci SVR významné pozice, například čelní postavení ve společnosti Rosoboronexport (Ruský obranný export pod kontrolou státu) a na ministerstvu obrany i v oblasti, která je zodpovědná za mezinárodní vědecko-technickou spolupráci. SVR tak sehrává významnou roli i v zahraničních obchodních aktivitách, vystupuje v roli jakéhosi zprostředkovatele při uzavírání obchodních dohod i v civilním sektoru. Formou obchodních kontaktů může pozitivně ovlivňovat zájmy Ruska v zahraničí a současně přispívat do rozpočtu SVR.

Na základě přímého doporučení prezidenta Putina by se SVR také měla angažovat v zastavení nekontrolovatelného odlivu kapitálu z Ruska a v odhalování zdrojů a způsobů odlivu peněz.

Hlavní zpravodajská správa Generálního štábu Ministerstva obrany (GRU)

GRU je podřízena Generálnímu štábu Ministerstva obrany. Služba podává zprávy a je podřízena prezidentovi prostřednictvím ministra obrany. V oblasti komunikační špionáže GRU těsně spolupracuje s FAPSI.

GRU funguje jako struktura orientovaná především na práci v zahraničí a na řešení problémů souvisejících s obranou a zbraněmi. Jejím úkolem je získávat informace o zahraničních armádách, o činnosti a struktuře zahraničních ministerstev obrany, získávat vědecko-technické informace a poskytovat informační podporu ruskému zbrojnímu obchodu. Od tohoto úkolování je odvozeno i rozmístění pracovníků GRU na zastupitelských úřadech v zahraničí. Pracují buď jako vojáci pod krytím vojenských přidělců, nebo v civilu na obchodních a konzulárních odděleních nebo na úseku vědecko-technické spolupráce.

Politika prezidenta Putina je zaměřena na rekonstrukci obranného průmyslu a podporu exportu zbraní. Pro rekonstrukci obranného sektoru a podporu vývozu zbraní, je získávání informací o nejpokrokovějších zbrojních technologiích a mezinárodních odbytištích pro zbrojní vývoz rozhodující.

GRU vyvíjí intenzivní rozvědnou činnost zejména v členských státech NATO a EU, stejně jako v zemích kandidujících na vstup do těchto integračních struktur.

10.2.2. Zpravodajské služby některých dalších zemí

Zpravodajské služby KLRD

Zpravodajská činnost BIS byla v roce 2002 namířena i na monitorování aktivit zpravodajských služeb některých asijských zemí, zejména KLRD. Ze strany zpravodajských služeb KLRD jde o to, že se zaměřují na stálou snahu získávat vojenský a zbrojní materiál.

Zpravodajské služby Iráku

V roce 2002 byly aktivity iráckých ZS na našem území úzce spjaty s vývojem mezinárodní situace v prostoru Blízkého východu, zejména s proklamovaným prohlášením ze strany USA o nutnosti útoku na Irák a svržení režimu Saddáma Husajna.

Na ZÚ Iráku v ČR došlo k celkové výměně a navýšení počtu pracovníků diplomatického sboru. Zároveň se zvyšuje napětí mezi jednotlivými diplomaty, neboť většina z nich má své zájmy po pádu Saddáma Husajna.

Okruhy hlavního zájmu iráckých ZS na území ČR se v uplynulém období roku 2002 soustředily do těchto oblastí: monitoring objektu RFE/RL a muslimské komunity v souvislosti s případným útokem na Irák.

V ČR jsou aktivní politická hnutí, která sdružují členy zahraniční irácké opozice. Jedná se o uskupení pod názvem Irácký klub a neoficiální kancelář Iráckého

národního kongresu (INC), která vykazuje značnou aktivitu směrem k některým osobnostem z české politické scény.

Z celkového vývoje v roce 2002 vyplývá, že pokud by došlo k vojenské operaci vůči iráckému režimu, může se zvětšit bezpečnostní riziko ve vztahu k objektům a osobám podporující zájmy USA, Izraele a členských zemí NATO. Současně vzroste bezpečnostní riziko teroristického útoku na osoby, jež na území ČR veřejně vystupují jako členové irácké opozice (např. zástupci neoficiální kanceláře INC).

Zpravodajské služby ÍRÁNU

BIS získala poznatky o zvýšení aktivit pracovníků diplomatického sboru Íránu působícího na území České republiky. V ČR se iránské diplomaty zaměřují zejména na problematiku vojenskou, politickou, kulturní, obchodní a na monitoring perské komunity.

V obchodní oblasti se soustřeďují na obnovu kdysi vysoké hladiny obchodní spolupráce, získávání technologií a případně i tvorbu analýz trhu pro případnou spolupráci.

V oblasti kulturní a politické monitorují politickou situaci a vývoj v ČR, zvláště v souvislosti s členstvím ČR v NATO a s chystaným vstupem do EU.

10.3. OCHRANA VÝZNAMNÝCH EKONOMICKÝCH ZÁJMŮ ČR

10.3.1. Významné ekonomické zájmy ČR

Nadále probíhající transformace české ekonomiky byla v nedávné době poznamenána několika rozhodnutími, o nichž nelze s jistotou říci, že byla adekvátní a dlouhodobě úspěšná. Jedná se například o otázku majoritního státního podílu v Telecomu či o prodej některých významných ekonomických subjektů, jakými jsou např. Unipetrol, Nová huť či Zetor Brno.

V roce 2002 byla dokončena privatizace plynárenské společnosti Transgas a.s. včetně osmi distribučních společností, majitelem 96,99% akcií se stala německá společnost RWE Gas AG. Byl vypracován projekt na restrukturalizaci elektroenergetiky, dle kterého má dojít ke spojení výrobce elektřiny ČEZ a.s. a distribučních společností. Stát naproti tomu od ČEZ koupí 66% podíl v České přenosové soustavě (ČEPS).

Doposud kladně hodnocená restrukturalizace bank je poznamenána zdoluhavým řešením vypořádání převodů majetku bývalé Investiční a Poštovní banky, a.s. (IPB) mezi Československou obchodní bankou (ČSOB) a Českou konsolidační agenturou (dále ČKA). Pozitivně nelze hodnotit způsob a průběh prodeje pohledávek, které byly na ČKA převedeny z řady především velkých českých komerčních bank (IPB, Komerční banka apod.)

Současný vývoj v poslední české regionální privátní bance – Union bance – může negativně ovlivnit již tak ekonomicky a sociálně méně stabilní severomoravský region.

Výsledkem dosavadního průběhu restrukturalizace bankovníctví je praktické vymizení regionálních bank a koncentrace tohoto sektoru do hlavního města Prahy.

Po určité době útlumu se i v důsledku některých předešlých administrativních rozhodnutí opět zvyšuje aktivita některých, nyní již ryze českých, potažmo slovenských, netransparentních finančních skupin. Tyto a další subjekty založily a rozvíjejí, z důvodů tzv. daňové optimalizace, holdingové společnosti, dceřiné firmy apod. v off-shore oblastech, nyní především na Kypru, v Nizozemí, případně v rámci Britského dominia (britské Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, ostrov Man apod.). Zvýšení aktivit řady z nich napomáhá již výše zmíněný ne zcela transparentně organizovaný prodej pohledávek spravovaných ČKA.

Řada průmyslových podniků se dostává do obtížné situace v důsledku nedostatku provozního kapitálu. Důvodem může být nedostatek zakázek, ale také neefektivní řízení těchto podniků nebo důsledky řešení situace v IPB.

Subvenčních a revitalizačních aktivit vlády v některých případech zneužívají pragmaticko-symbiotické skupiny počínaje aktivitami různých lobby, přes dysfunkci státní správy až po projevy organizovaného zločinu.

Přes řadu těžkostí a omezujících podmínek se podařilo v termínu uzavřít vstupní rozhovory České republiky do Evropské unie.

Pozitivním faktorem vývoje ekonomiky jsou přes řadu především administrativních překážek nadále střední, popř. malé soukromé firmy, a to navzdory disproporcím ve vymáhání daňových odvodů.

Naopak v řadě případů oficiálně povolené tzv. daňové prázdny či možnosti daňových optimalizací (např. zahraniční strategický partner Českých radiokomunikací) nijak výrazně nepřispěly ke zvýšení přílivu zahraničních investorů do ČR.

Pokračují aktivity tzv. vlivových skupin, které se snaží ovlivnit státní sféru ve svůj prospěch, s tím mj. souvisí negativní hodnocení výše korupce v ČR zahraničními institucemi.

Ochrana ekonomických zájmů byla vládou i v roce 2002 zařazena mezi prvořadě priority činnosti BIS. BIS v souladu se zákonem č. 153/1994 Sb. a v návaznosti na vládou a prezidentem zadávané úkoly pokračuje v zabezpečování informací týkajících se ochrany významných ekonomických zájmů a na případná rizika upozorňuje kompetentní vládní orgány. Šetření se týkají ekonomických zájmů státu jako celku i různých oblastí ekonomiky ČR.

V případě ochrany ekonomických zájmů státu jako celku jsou např. monitorovány problémy spojené s deblokacemi pohledávek ČR vůči zahraničí.

V rámci jednotlivých odvětví ekonomiky je jedním z prvořadých zájmů státu postup restrukturalizace elektroenergetiky. BIS v souladu se svou zákonnou působností a prioritami činnosti shromažďuje informace týkající se transformace energetického hospodářství, které má pro ČR strategický význam.

BIS soustřeďuje pozornost zejména na případné nestandardní jevy, které ve svých důsledcích mohou vést k poškozování hospodářských zájmů státu. V případě elektroenergetiky a navazujících odvětví, zejména hnědouhelného průmyslu, se BIS zaměřuje na záměry ekonomických subjektů ucházejících se o privatizaci tak, aby bylo možno eliminovat případné poškození majoritního vlastníka, tj. Fondu národního majetku, resp. státu.

Cílem prováděných šetření je poskytnout oprávněným příjemcům informace důležité pro jejich rozhodování, zejména v případech privatizace. Nabyvatelům státních podílů ve významných ekonomických subjektech je věnována pozornost z hlediska jejich serióznosti, transparentnosti, stability, skutečných možností, schopností a záměrů, a v neposlední řadě i z hlediska ochrany utajovaných skutečností. Cílem těchto opatření je rovněž snaha předejít opakování privatizačního procesu v jednotlivých případech se všemi doprovodnými negativními důsledky, včetně hospodářských ztrát a poškození dobrého jména ČR v zahraničí.

Z minulého období přetrvává zaměření na problémy spojené s restrukturalizací a stabilizací finančního odvětví, především pak bankovního sektoru. Dalším cílem prováděného rozpracování je odhalovat případy různých nestandardních finančních operací. Sledovány jsou především aktivity netransparentních skupin. Jedná se o subjekty, které se na území ČR snaží podvodně podnikat (významněji v bankovním sektoru a na kapitálových trzích), vstupovat do významných oblastí ekonomiky nebo jinak v ČR investovat peníze nejasného původu. Vzhledem k charakteru této problematiky spolupracuje BIS rovněž s institucemi působícími v oblasti bankovníctví, financí, kapitálových trhů a specializovanými útvary Policie ČR.

Institucionální stránka ekonomiky se bude přizpůsobovat nadcházejícímu začlenění ČR do EU. Pod tímto tlakem se bude do určité míry zvyšovat boj proti korupci. Ze strany evropských institucí lze očekávat sílící výzvy na užší koordinaci českých institucí, které se bojem proti korupci zabývají. V této věci budou nadále provádět šetření speciální mezinárodní poradní komise, které byly zřízeny vrcholnými evropskými institucemi s cílem pomoci kandidátským zemím zefektivnit boj proti korupci.

Ekonomická recese v zemích Evropské unie, zejména Německa, může negativně ovlivnit dosavadní růst ekonomiky ČR. V druhé polovině roku 2003 by se měla situace postupně zlepšovat.

Mezi další negativní vlivy lze dále zařadit zpomalení postupu restrukturalizace české ekonomiky a některá ne příliš šťastná rozhodnutí v této oblasti; silná koruna, dále možná politická nestabilita; stav veřejných financí a neustále se zvyšující zadluženost státu. Do konce roku 2003 se pravděpodobně bude i nadále zvyšovat nezaměstnanost. Z tohoto pohledu se nadále budou jevit jako nestabilní regiony severomoravský a severočeský.

České bankovníctví a jeho regulátoři by se měly začít připravovat na zavedení nového konceptu Basilejského výboru ve směru zdokonalení regulace bankovního sektoru.

V oblasti energetiky má být vypracována dlouhodobá energetická koncepce energetické politiky státu, která by měla být podkladem pro další rozhodnutí o restrukturalizaci a případné privatizaci elektroenergetiky a navazujících odvětví. V dopravní infrastruktuře (především železniční) bude třeba se výrazně kvalitativně přiblížit podmínkám EU.

Případné zhoršení situace v oblasti Perského zálivu by nemělo českou ekonomiku (vyjma případného určitého zvýšení cen ropy) výrazněji negativně ovlivnit. Scénáře Ekonomické komise v této souvislosti v Evropě předpokládají mírné zpomalení ekonomického růstu přes stagnaci až k mírné recesi.

10.3.2. Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem

Pozornost BIS se upírala na problematiku obchodu se zbraněmi a vojenským materiálem, zejména s ohledem na rizika jejich případných reexportů. Zájmem BIS byla rovněž zpravodajská ochrana zbrojních výrobních kapacit státu.

BIS podle zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR, ve znění pozdějších předpisů, zabezpečuje m.j. informace o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy ČR. Právním rámcem zahraničního obchodu s vojenským materiálem je zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodě s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Účinná státní kontrola obchodu se zbraněmi a jiným vojenským materiálem je závislá na koordinovaném úsilí všech orgánů státní správy, které se zabývají uvedenou problematikou. Význam nelegálních nebo nežádoucích transferů konvenčních zbraní a vojenského materiálu roste zejména v těch případech, kdy jsou uskutečňovány v rozporu s mezinárodními závazky ČR, nebo jestliže se na nich podílejí skupiny organizovaného zločinu, zpravodajské služby cizí moci, nebo materiál směřuje do rizikových oblastí.

Vedle kontroly obchodu s vojenským materiálem BIS zabezpečovala informace o obchodech se zbraněmi, střelivem a výbušninami nevojenského charakteru v těch případech, kdy se jednalo o obchody značného rozsahu, nebo o obchody do zakázaných či rizikových teritorií, které by ve svých důsledcích způsobily ohrožení bezpečnostních zájmů ČR. BIS se soustředila především na potencionálně rizikové subjekty, k nimž se řadí zejména zbrojovky a další podniky, vyrábějící zbraně či munici. BIS zajišťovala i informace o komoditách kategorie nevojenských, ale vojensky využitelných materiálů, mezi které lze např. zařadit radiolokační techniku a další elektronická zařízení či některé komponenty civilní letecké techniky.

Ve výše uvedené oblasti se BIS zabývala např. zabezpečováním informací o okolnostech vývoje a výroby rychlopalného leteckého kanónu Plamen i

majetkoprávních vztazích vsetínské zbrojovky ZVI, a. s. Podobně se BIS zabývala majetkovým převodem společnosti Explosia, a. s. do Strojíren Košíře, a. s. cestou České konsolidační agentury. Důležitou skutečností byla produkce největší české zbrojovky - letecké společnosti Aero Vodochody, a. s., a to zejména v souvislosti s výrobou vojenských letounů L-159 ALCA, prodeje vojenských letounů L-29 a L-39 a jejich náhradních dílů, oprav či zahraničního servisu. BIS také zaznamenala poptávku různých zahraničních subjektů u některých českých společnostech, jejichž předmětem činnosti je výroba či obchod s vojenským materiálem a u kterých je potencionální riziko nelegální manipulace s vojenským materiálem do problémových oblastí.

Případy pokusů o nelegální obchody s vojenským materiálem, zejména exporty a reexporty, se vyskytovaly i v roce 2002. Při obcházení mezinárodních kontrolních režimů se objevily nové a kvalifikovanější prvky, kde zapojení českých subjektů nebylo ve zjevném rozporu s právním řádem ČR a při kterých přímo nedocházelo k páčání trestné činnosti. Mezi případy hrubého narušování kontrolních režimů patří např. úmyslně nepravdivá deklarace zboží při exportu (padělky, neautentické dokumenty - zejména End User Certificate - EUC). Lze očekávat, že nelegální nebo rizikové zahraničně obchodní operace se zbraněmi a vojenským materiálem budou dále realizovány za pomoci zprostředkovatelů, zejména v oblasti poptávky po náhradních dílech a novém vojenském materiálu (včetně dalších komodit) ze států, na které je uvaleno embargo. Problematiku nelegálních exportů a reexportů, včetně sledování možného zneužití EUC monitoruje BIS stále velmi intenzivně. Specifickou problematikou je vnitřní obchod s vojenským materiálem na území ČR. Některé zjištěné případy nelegálního zahraničního obchodu s vojenským materiálem měly svůj původ právě v neregulovaném vnitřním obchodu.

K 31. prosinci 2002 v České republice disponovalo povolením k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem 142 subjektů. Pokusy o reexporty zbraní a vojenského materiálu do třetích zemí na podkladě udělených vývozních licencí získaných na základě předložení neautentických dokladů BIS řešila v součinnosti s věcně příslušnými státními orgány. Několik případů bylo odhaleno a předáno celním a policejním orgánům.

BIS prováděla šetření k osobám v rizikových podnicích v souvislosti s bezpečnostními prověrkami podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zpracovávala stanoviska k vydání povolení k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem žádajícím subjektům podle zákona č. 38/1994 Sb., stanoviska k personálním změnám ve statutárních orgánech společností po vydání předmětného povolení a stanoviska k udělení výjimek podle zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu ve znění pozdějších předpisů, pokud jde o zakázané zbraně, zakázané střelivo a zakázanou vojenskou munici.

V roce 2002 se BIS vyjadřovala k 39 žádostem o udělení povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem podle zákona č. 38/1994 Sb. Z tohoto počtu byly ze strany BIS sděleny pouze návrhy na zvážení omezení rozsahu případně udělených povolení, např. pro skupiny vojenského materiálu, teritoriální zaměření či dobu platnosti povolení. V některých případech BIS upozornila na nedostatky žádostí, kterým bylo např. nedostatečné finanční zajištění obchodů. BIS navrhla ověřit nedostatky a nejasnosti, které z předložených žádostí o povolení vyplynuly či vyžádat si příslušnou dokumentaci od policejních orgánů. V případech jednotlivých subjektů BIS doporučila věnovat jejich obchodním aktivitám zvýšenou pozornost ze strany věcně příslušných státních orgánů.

10.3.3. Proliferace

Ze zpravodajského hlediska představuje proliferace zejména sledování aktivit orientovaných na získání materiálů a technologií využitelných k vývoji a výrobě ZHN. Jedná se jak o obchodní aktivity, tak o pokusy o nelegální transfery. Zpravodajská činnost je první linií aktivní obrany proti šíření ZHN.

Maximální omezení šíření zbraní hromadného ničení (ZHN) a jejich nosičů je za současné mezinárodně-politické situace jedním z prvořadých úkolů, i když absolutně znemožnit získání ZHN a jejich nosičů potenciálnímu zájemci prakticky nelze. Mezinárodní dohody o kontrole šíření ZHN mají v maximální možné míře omezit tyto aktivity, ale je známo, že řada států ač tyto dohody podepsala, nedodrжуje své závazky. Rozšiřuje se okruh států vlastnících nebo vyvíjejících ZHN, ať jde o zbraně jaderné, chemické či biologické. V současnosti představuje zvláště význačnou hrozbu získání a použití ZHN ze strany nestátních teroristických skupin.

Z hlediska legálních obchodů je situace velmi komplikovaná tím, že se převážně jedná o zboží dvojího užití, které může být použito jak pro civilní, tak pro vojenské účely, to znamená, že jakoukoliv formou může sloužit pro podporu výroby jaderných, chemických nebo biologických zbraní. Jedná se o produkty různých odvětví průmyslu jako např. chemického, biochemického, farmaceutického, zbrojního, strojírenského, textilního, telekomunikací apod. Řada zákonných norem v České republice reguluje vývoz a dovoz těchto komodit. Zákon č. 204/2002 Sb, kterým se mění zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům upravuje podmínky, za kterých lze vyvážet a dovážet zboží podléhající mezinárodním kontrolním režimům. Dovozy a vývozy těchto látek je možný pouze na základě licence udělené Licenční správou Ministerstva průmyslu a obchodu. Celosvětově je kladen důraz na dodržování legislativy související s dovozem a vývozem zboží podléhajícím mezinárodním kontrolním režimům. Přesto přetrvává zájem subjektů z rizikových a embargovaných zemí nejen o zboží podléhající mezinárodním kontrolním režimům, ale i o osoby expertů.

BIS se zaměřuje na akvizice rizikových států, na prověřování vazeb poptávajících po citlivých komoditách k teroristickým organizacím. V oblasti proliferace byly zachyceny poznatky o kvalifikovanějším obcházení kontrolních režimů. Předmětem pozornosti jsou také aktivity českých firem a osob na zakázkách v rizikových oblastech, které jsou deklarovány jako civilní projekty, pokud existuje reálné nebezpečí možného zneužití technologií nebo technických poznatků. Pozornost je také zaměřena na možný „únik mozků“, tzn. zabránit získání špičkových expertů teroristickými skupinami, či rizikovými státy.

BIS spolupracuje v problematice proliferace s partnerskými službami cizí moci. Informační výměna i společný postup v konkrétních případech jsou pro efektivní postup nezbytné.

Dlouhodobá spolupráce přetrvává při společném postupu proti jaderné proliferaci. Novým trendem je sílící mezinárodní kontrola výrobních technologií, využitelných v proliferačních programech. Jako nejproblematictější se jeví postup proti biologické proliferaci, a to zejména s ohledem na velký podíl technologií, které jsou využívány v civilním (např. farmaceutickém či potravinářském) průmyslu, a které jsou zároveň zneužitelné.

10.4. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

Organizovaný zločin působí bez ohledu na hranice státu a právě jeho mezinárodní působnost v současném světě budí velké obavy. Cílem organizovaného zločinu je maximální finanční zisk a následné získání moci nejen hospodářské ale i politické. K dosažení tohoto cíle členové skupin používají tvrdé a bezohledné metody, často za použití velmi brutálních činů.

Hrozbu pro bezpečnost jednotlivých zemí představuje legalizace finančních prostředků pocházející z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz. Finanční zdroje pocházející z různých druhů nelegálních aktivit, jako je prostituce, racketeering, vydírání, obchod s drogami, podvody s kreditními kartami, atd., se tak dostávají propráním přes finanční instituce, různé obchody a investice do legální ekonomiky. Nový závažný rys finanční kriminality a praní špinavých peněz představují finanční aktivity kriminálních uskupení, které na mezinárodní úrovni úzce souvisejí s financováním terorismu. V globálním světě finančních služeb se jedná o složitý komplexní jev, jehož odhalení vyžaduje širokou mezinárodní spolupráci.

Zjevnou trestnou činnost členů zločinných uskupení řeší příslušné policejní složky. BIS shromažďuje a vyhodnocuje poznatky o aktivitách osob, které v uskupení zaujímají vyšší pozice. Ty již vykazují znaky legální činnosti, např. působí v různých firmách jako legální obchodníci, investují do nemovitostí. Předmětem zájmu BIS je původ investovaného kapitálu, kontakty členů organizovaných skupin do státní správy, popř. spojené s korupcí.

V České republice nadále zaujímají dominantní postavení ruskojazyčné organizované skupiny, zejména se jedná o ruské a ukrajinské občany, v menším počtu se zde vyskytují osoby čečenské a dagestánské národnosti. Oproti

ostatním skupinám mají mnohem výhodnější pozici díky svým historickým kořenům, perfektní znalosti prostředí, pravidel a zákonů, jsou si velmi dobře vědomy všech norem platících pro cizince a vědí, jak svůj pobyt legalizovat, mají vybudovány vazby do oficiálních struktur a snaží se kontaktovat osoby, které by byly ochotny se s nimi podílet na korupci.

Na území České republiky působí např. Mukačevská, Luhaňská, Lvovská brigáda. V poslední době dochází k propojování jednotlivých brigád, které v minulosti mezi sebou vedly boj o obsazení území. Cílem sjednocování je dosáhnout větší síly a tím získání většího vlivu.

Zejména Ukrajinci vzhledem k ekonomické situaci na Ukrajině tvoří v ČR jednu z nejpočetnějších skupin cizinců s vízovou povinností. Legalizace pobytu a zaměstnávání ukrajinských občanů je velmi často kontrolováno a řízeno ukrajinskými zločineckými skupinami. Výpalné vybírané od ukrajinských podnikatelů a pracovníků je jedním z hlavních zdrojů "ukrajinských špinavých" peněz v ČR.

Na území České republiky nadále působí někteří příslušníci Solncevské organizace, která je jedním nejsilnějších kriminálních seskupení v RF. Jejich pobyt v ČR je spojen s podnikatelskými aktivitami. Skutečnost, že si Solncevské uskupení dokázalo zformovat výhodné prostředí pro svou činnost v samotné RF, je signálem, že se bude snažit dosáhnout stejných cílů jak v ČR, tak i ve státech Evropské unie.

Na území ČR pronikl také asijský organizovaný zločin představovaný uskupením některých členů čínské a vietnamské komunity. Tyto skupiny se převážně zabývají vydíráním, vybíráním výpalného, nelegální migrací, celními a daňovými delikty. Další skupiny organizovaného zločinu jsou tvořeny zejména občany bývalé Jugoslávie, Albánci a komunitou z arabských zemí.

10.5. NELEGÁLNÍ MIGRACE

Ze statistických údajů vyplývá, že zájem cizinců o legální i nelegální pobyt v ČR trvale roste. K 31.12.2002 žilo v České republice cca 232 tisíc cizinců s povoleným pobytem. Početné cizinecké komunity jsou předmětem zájmu organizovaných zločineckých skupin, které je proto, aby získaly finanční profit, kontrolují a ochraňují před jinými skupinami. Vedle toho existuje řada firem s českou, zahraniční i smíšenou personální strukturou a majetkovou účastí, které se na komerční bázi zabývají zajišťováním přepravy cizinců do ČR, včetně vyřízení potřebných cestovních aj. dokladů, zprostředkováním zaměstnání a vyřizováním povolení k pobytu v ČR. Je zřejmé, že některé aspekty takového podnikání se pohybují na hranici zákona nebo i za ní.

Stálý růst počtu cizinců s dlouhodobým a trvalým pobytem v ČR a rozvoj jejich podnikatelských a zaměstnaneckých aktivit však nasvědčuje tomu, že v následujícím období poroste v rámci nelegální migrace počet a společenská nebezpečnost jevů spojených s pobytem cizinců na území ČR před projevy

nelegální migrace na státních hranicích. To odpovídá i důsledkům budoucího připojení České republiky k Evropské unii a ke státům Schengenské úmluvy.

V roce 2002 byl na jedné straně zaznamenán významný pokles nelegální migrace přes státní hranice ČR (meziročně o 38 %), na druhé straně narostla nelegální migrace ve vnitrozemí z důvodu porušování pobytového režimu (o 7 %). Počet cizinců řešených policií na území státu (19 573) přesáhl počet osob zadržených při pokusu o nelegální překročení státních hranic (14 741). Zdá se, že jde o trvalejší trend, který si v příštích letech vyžádá větší kontrolní činnost Policie ČR, orgánů celní správy, obchodní inspekce a dalších orgánů státní správy prováděnou ve vnitrozemí. Současně poroste i význam zpravodajské činnosti při odhalování vyšších organizačních článků mezinárodně působících organizací, zabývajících se převaděčstvím, obchodem s bílým masem, prostitucí a dalšími jevy souvisejícími s nelegální migrací.

Také v roce 2002 byla k nelegální migraci využívána azylová procedura. Přestože novela azylového zákona přispěla k markantnímu poklesu počtu žadatelů o azyl v ČR z 18 082 v roce 2001 na 8 480 v roce 2002, nevedla k eliminování negativních jevů, kterými je využívání azylové procedury k nelegální migraci, k vyhnutí se vyhoštění z ČR a ve velké míře také k legalizaci pobytu v případech, kdy cizinec nezískal v ČR pobyt na vízum nad 90 dnů. Také statistické údaje o žadatelích o azyl v ČR ukazují, že největší počty z nich tvoří státní příslušníci bývalých zemí SSSR, popř. dalších zemí bývalého východního bloku.

Závěr roku 2002 byl poznamenán mezinárodní krizí na Středním východě a masivní protiiráckou kampaní ze strany USA, Velké Británie a dalších států. Poznatky, které má BIS k dispozici, ukazují, že ani v této době demonstrativních příprav na ozbrojený konflikt nedošlo k nárůstu legální ani nelegální migrace Iráčanů do (přes) ČR. Při vytváření prognózy budoucího vývoje je však třeba vzít v úvahu některé skutečnosti, představující v souvislosti s migrací z Iráku bezpečnostní riziko pro ČR (navýšení počtu iráckých diplomatů akreditovaných v ČR, zneužití pozměněných nebo padělaných cestovních dokladů jiných zemí, využití leteckých linek mezi Moskvou, Kyjevem, Petrohradem a Bejrútem s tranzitem přes Prahu, potenciální uprchlická vlna z Iráku do Turecka).

Jsou známy mechanismy, kterými mohou arabští političtí aktivisté nebo příslušníci islámských extrémistických skupin infiltrovat mezi ekonomické uprchlíky a vstoupit do ČR. BIS však v roce 2002 nezískala poznatky o realizované nebo připravované migraci konkrétních rizikových osob.

Z údajů Policie ČR i operativních poznatků BIS vyplývá, že Česká republika není zájmovou zemí migrantů ze Středního východu, a to ani zemí cílovou, ani tranzitní. Jedním z důvodů této skutečnosti jsou úspěšné policejní akce proti mezinárodně organizovaným skupinám afghánských a arménských převaděčů, které se uskutečnily v letech 2001 a 2002. Po těchto akcích nebyly migrační trasy přes Slovensko do ČR již plně obnoveny, ale byly nahrazeny kanály vedoucími z Maďarska do Rakouska.

10.6. TERORISMUS

10.6.1. Mezinárodní terorismus

Nejvýznamnější riziko vůči České republice z pohledu mezinárodního terorismu představují na území ČR aktivity islámských radikálů, zejména s ohledem na vývoj situace po 11.09.2001. Po teroristických útocích v New Yorku a Washingtonu se také v podmínkách ČR výrazně zvýšilo riziko spočívající v hrozbě násilného nebo teroristického aktu. K potenciálně nejvíce ohroženým objektům patří mj. Rádio Svobodná Evropa/Rádio svoboda (RFE/RL) v Praze a objekty zastupitelských úřadů členských zemí NATO. Mezi objekty zvýšeného rizika patří dále vojenské objekty, jaderné elektrárny, přehradní nádrže, zásobárny pitné vody apod.

Mezi rizikové skupiny patří osoby z oblasti východní Evropy, Blízkého a Středního východu a západní Afriky. Některé z těchto osob jsou podezřelé z vazeb na teroristická uskupení nebo z absolvování výcviku ve vojenských nebo teroristických základnách v rizikových zemích, z poskytování logistické podpory, z vazeb na ZS zemí podporujících terorismus, ze zapojení do obchodu se zbraněmi, z nelegální migrace, proliferace, organizovaného zločinu apod.

Největší hrozbu z tohoto pohledu představují osoby podezřelé z vazeb na teroristickou organizaci Al-KAJDÁ, na radikální islámské organizace v zemích Maghrebu, Egyptě nebo na muslimské organizace z Balkánu, Čečny a islámská militantní uskupení ve střední Asii. Jejich aktivity jsou zaměřeny proti západní kultuře a jejím demokratickým principům.

BIS rovněž monitorovala aktivity zemí, jejichž oficiální struktury poskytují finanční, materiální i logistickou podporu islámským teroristickým organizacím a hnutím v Evropě, věnovala intenzivní pozornost nelegální migraci osob pocházejících ze zemí spojených s islámským radikalismem.

V problematice mezinárodního terorismu v roce 2002 věnovala BIS velkou pozornost zpravodajskému zabezpečení vrcholného summitu NATO v Praze. Prioritním cílem bylo zpravodajskými prostředky včas získat signály naznačující možnost přípravy teroristického útoku na cíle spojené se summitem NATO, na tyto signály adekvátně reagovat a přímo nebo ve spolupráci s dalšími bezpečnostními složkami eliminovat vzniklá rizika.

10.7. OCHRANA UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ A ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTNÍCH PROVĚREK PODLE ZÁKONA Č. 148/1998 SB.

V rámci zajištění bezpečnostních prověrek fyzických osob a organizací BIS úzce spolupracuje s NBÚ, se zpravodajskými službami ČR, orgány státu, organizacemi a s partnerskými zahraničními službami.

V roce 2002 se významně změnila právní úprava ochrany utajovaných skutečností. Novela zákona č. 148/1998 Sb., která nabyla účinnosti 12.7.2002, zakotvila, v souladu s nálezem Ústavního soudu, institut opravného prostředku proti rozhodnutí NBÚ o nevydání osvědčení fyzické osobě. Do zákona byla

včleněna jako zvláštní část oblast bezpečnostní způsobilosti, především z důvodu zajištění personální bezpečnosti připravovaného summitu NATO v Praze.

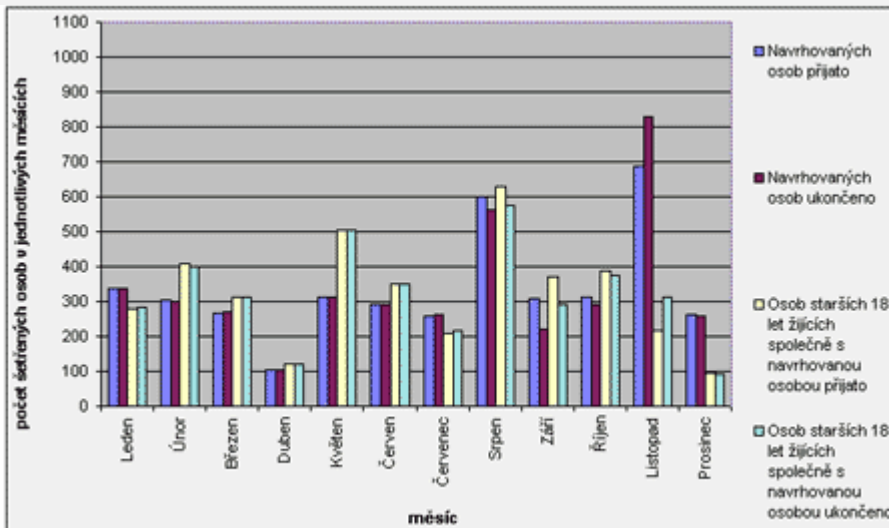
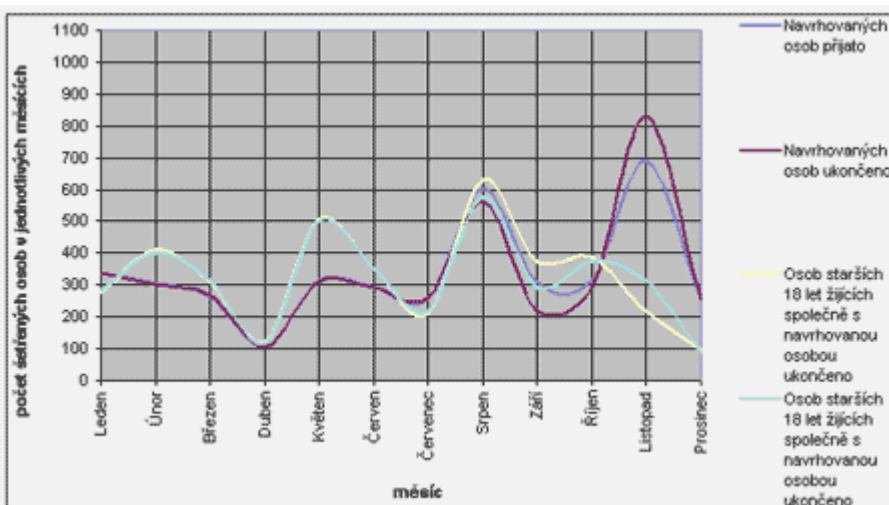
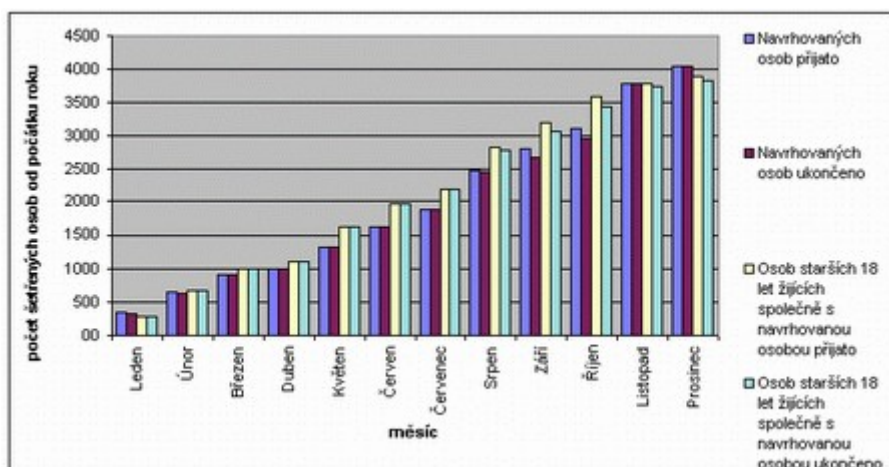
Právě zajištění personální bezpečnosti pražského summitu NATO v souladu se zákonem č. 148/1998 Sb. a usneseními vlády ČR č. 495/2002 a 773/2002 bylo prioritní činností BIS ve druhé polovině roku 2002. BIS šetřila v mezích své zákonné působnosti výskyt možných bezpečnostně rizikových faktorů u fyzických osob, které se měly podílet na organizaci, zabezpečování a průběhu vrcholného zasedání. Ve smyslu zákona 148/1998 Sb. realizovala BIS na základě žádostí NBÚ stanovená šetření u fyzických osob v oblasti ochrany utajovaných skutečností a v oblasti bezpečnostní spolehlivosti.

Ochrana utajovaných skutečností a zajištění bezpečnostních prověrek podle zákona č.148/1998 Sb. - statistika

Porovnávací tabulky a grafy žádostí NBÚ a MO o bezpečnostní prověrku osob dle zákona č.148/1998 Sb.

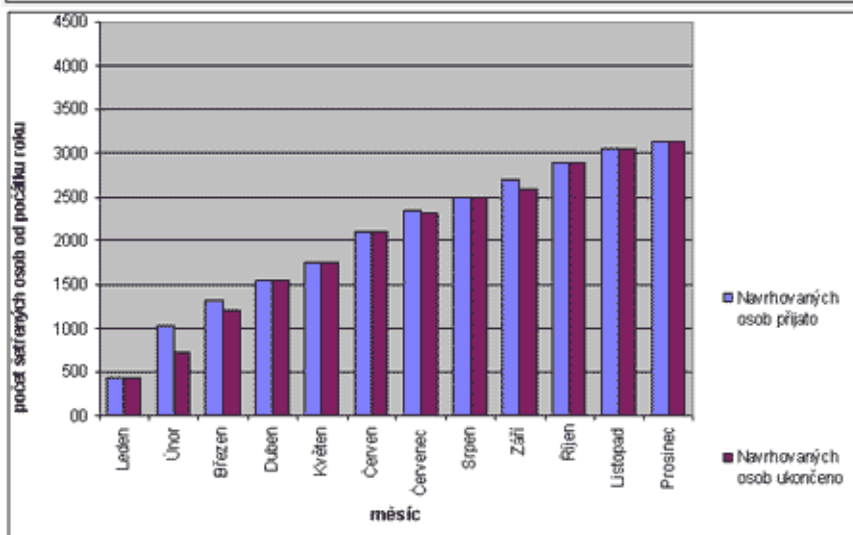
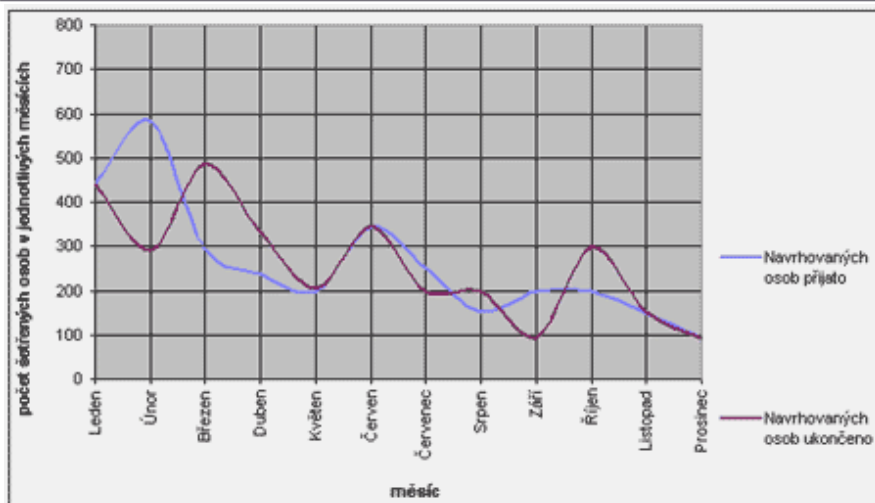
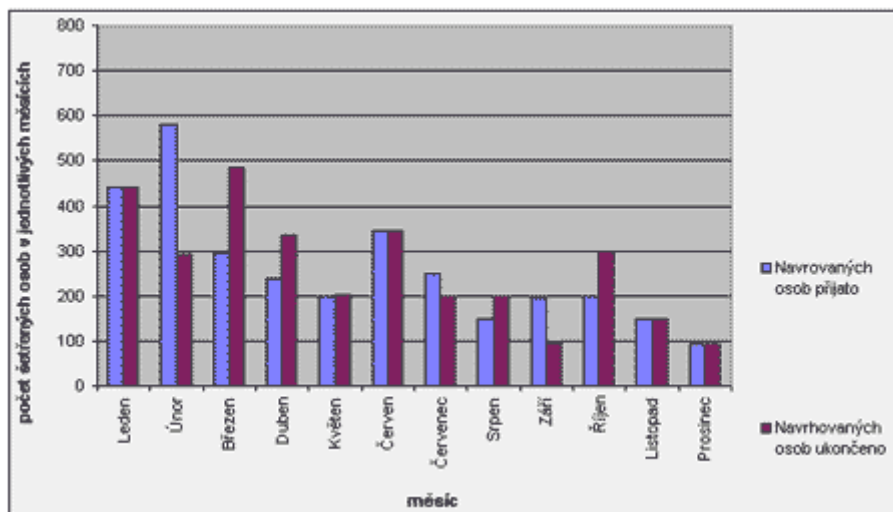
Žádosti NBÚ o bezpečnostní prověrku II. stupně dle § 27 písm. d) a III. stupně § 28 odst. 1 písm. b) zákona č.148/1998 Sb., v evidencích BIS

Rok 2002	Navrhovaných osob		Osob starších 18 let žijících s NO	
	Přijato	Ukončeno	Přijato	Ukončeno
Rok 1999	3912	3904	3588	3577
Rok 2000	8912	8789	6462	6300
Rok 2001	6637	6754	5254	5427
Rok 2002	4050	4038	3887	3832
Zůstává zpracovat	26		55	

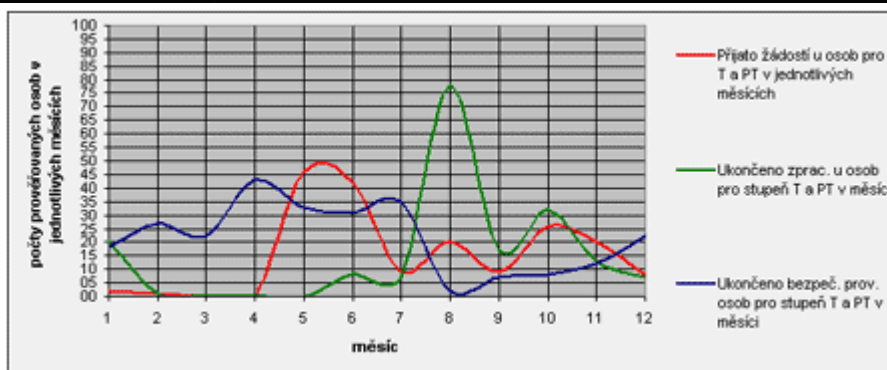

Žádosti MO ČR o bezpečnostní prověrku II. stupně dle § 27 písm. d) zákona č.148/1998 Sb., v evidencích BIS

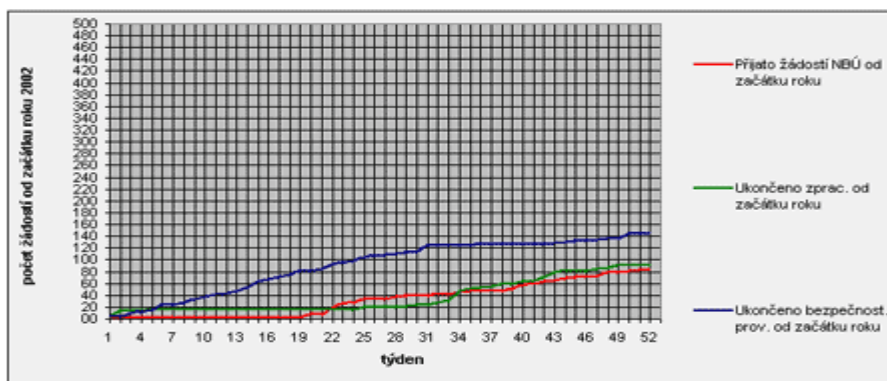
	Přijato	Ukončeno
Rok 2000	342	341
Rok 2001	4307	4307
Rok 2002	3140	3140
Zůstává zpracovat	1	

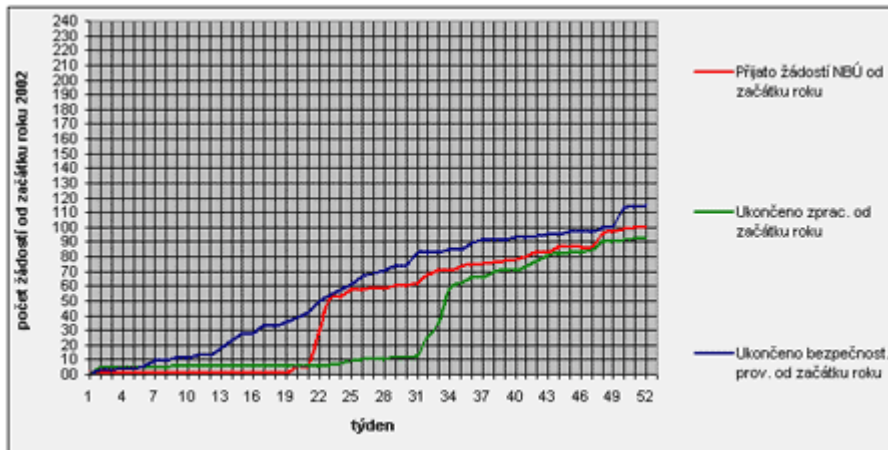
Žádosti NBÚ o bezpečnostní prověrku III. stupně dle § 28 odst. 2 a IV. stupně dle § 29 zákona č.148/1998 Sb.

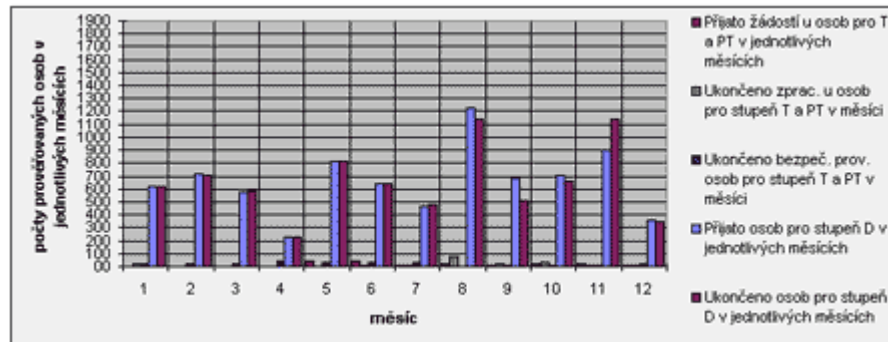
Žádosti NBÚ o bezpečnostní prověrku III. stupně dle § 28 odst. 2 zákona č.148/1998 Sb.

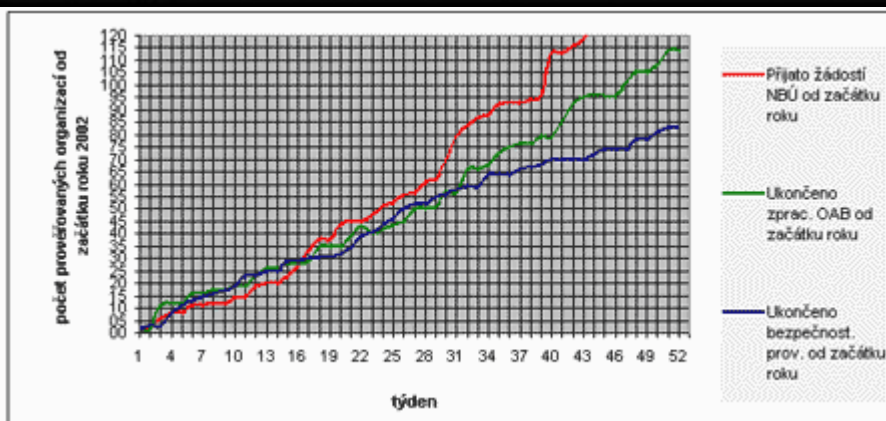
Žádosti NBÚ o bezpečnostní prověrku IV. stupně dle § 29 zákona č.148/1998 Sb.

Souhrnný graf žádostí NBÚ o bezpečnostní prověrku fyzických osob dle zákona č.148/1998 Sb.

Žádosti NBÚ o bezpečnostní prověrku organizace dle § 59 zákona č.148/1998 Sb.

Bezpečnostní informační služba - P. O. BOX 1, 150 07 Praha 57 - e-mail: info@bis.cz